

Dječji vrtić Rijeka
Centar predškolskog odgoja Potok
Ped.god. 2013/2014.

Stručni rad

STAVOVI ODGAJATELJA PREMA RADU S DJECOM S NEPOŽELJNIM OBLICIMA PONAŠANJA I ZNANJA POTREBNA U RADU

Ana Silov, psiholog-pripravnik

Mentor: Lahorka Jurčić, dipl.prof.psihologije

Rijeka, siječanj 2014.

Nepoželjni oblici ponašanja

- *eng. “challenging behaviors”*
- *„...sva ponašanja koja interferiraju s djetetovim kognitivnim, socijalnim i emocionalnim razvojem, predstavljaju opasnost za dijete, drugu djecu i odrasle te stavlja dijete u rizik za razvoj kasnijih socijalnih problema i školskog neuspjeha...”* (Kaiser i Rasminsky, 2012)

- **Najčešći oblici:** Scriberras (2006)
 - ✓ **agresija** (udaranje, griženje)
 - ✓ **uništavanje** (trganje odjeće, razbijanje predmeta, bacanje predmeta)
 - ✓ **samoozljeđivanje** (udaranje glavom, samogriženje, štipanje)
 - ✓ **ispadi bijesa**
 - ✓ **druga ponašanja** (bježanje, ljuljanje i druge stereotipne kretnje)

- ponašanja kao što su samostimulacija, nepažnja i izoliranje također se smatraju nepoželjnima
- smanjuju mogućnost primanja novih informacija, odnosno učenja i razvoja
- vrlo su ugodna
- smanjuju motivaciju za druge aktivnosti
- Svi oblici nepoželjnog ponašanja povećavaju izolaciju djece, isključuju ih iz oblika odgoja i obrazovanja, smanjuju mogućnost razvijanja socijalnih odnosa i uključivanja u aktivnosti

- **PROBLEMI RADA**

- Ispitati postojanje razlika u stavovima odgajatelja s obzirom na kronološku dob, stručnu spremu, prethodno iskustvo u radu s djecom s nepoželjnim oblicima ponašanja, dodiplomsku edukaciju te stručno usavršavanje na razini Centra i Dječjeg vrtića
- Ispitati postojanje razlika u mišljenju odgajatelja o potrebnim znanjima za rad s djecom i procjeni vlastitih znanja s obzirom na kronološku dob, stručnu spremu, prethodno iskustvo u radu s djecom s nepoželjnim oblicima ponašanja, dodiplomsku edukaciju te stručno usavršavanje
- Ispitati je li procjena vlastitog znanja odgajatelja prediktor stavova odgajatelja o radu s djecom s nepoželjnim oblicima ponašanja, povrh sociodemografskih determinanti
- Utvrditi doprinos sociodemografskih determinanti u objašnjenju mišljenja odgajatelja o potrebnim znanjima za rad s djecom s nepoželjnim oblicima ponašanja i procjeni vlastitog znanja

- **HIPOTEZE RADA**

- Postojat će statistički značajne razlike u stavovima odgajatelja s obzirom na kronološku dob, stručnu spremu, prethodno iskustvo u radu s djecom s nepoželjnim oblicima ponašanja, dodiplomsku edukaciju te stručno usavršavanje na razini centra i dječjeg vrtića
- Postojat će statistički značajne razlike u mišljenju odgajatelja o potrebnim znanjima za rad s djecom i procjeni vlastitih znanja s obzirom na kronološku dob, stručnu spremu, prethodno iskustvo u radu s djecom s nepoželjnim oblicima ponašanja, dodiplomsku edukaciju te stručno usavršavanje na razini centra i dječjeg vrtića
- Procjena vlastitog znanja odgajatelja je statistički značajan prediktor stavova odgajatelja o radu s djecom s nepoželjnim oblicima ponašanja, povrh sociodemografskih determinanti
- Postoji statistički značajni doprinos sociodemografskih determinanti u objašnjenju mišljenja odgajatelja o potrebnim znanjima za rad s djecom s nepoželjnim oblicima ponašanja i u procjeni vlastitog znanja

Metoda rada

- **Ispitanici:**
- 238 odgajatelja Dječjeg vrtića Rijeka (CPO Potok, Zamet, Turnić, Maestral i Kvarner)
- raspon dobi ispitanika od 23 do 64 godine ($M=43,09$; $SD=9,97$)
- raspon godina radnog staža od 1 do 45 godine ($M=20,03$; $SD=11,13$)

Struktura uzorka s obzirom na stručnu spremu

STRUČNA SPREMA	N	POSTOTAK %
Srednja škola	16	6.7
Dvogodišnji studij (završen na Pedagoškom fakultetu, Visokoj učiteljskoj školi, Pedagoškoj akademiji)	158	66.4
Trogodišnji studij (završen na Pedagoškom fakultetu, Visokoj učiteljskoj školi, Pedagoškoj akademiji)	47	19.7
Petogodišnji studij	10	4.2
Bez odgovora	7	2.9
UKUPNO	238	100

Metoda rada

- **Mjerni instrumenti:**
- Upitnik općih podataka
- Upitnik stavova o radu s djecom s nepoželjnim oblicima ponašanja (USNP)
- Upitnik potrebnih znanja u radu s djecom

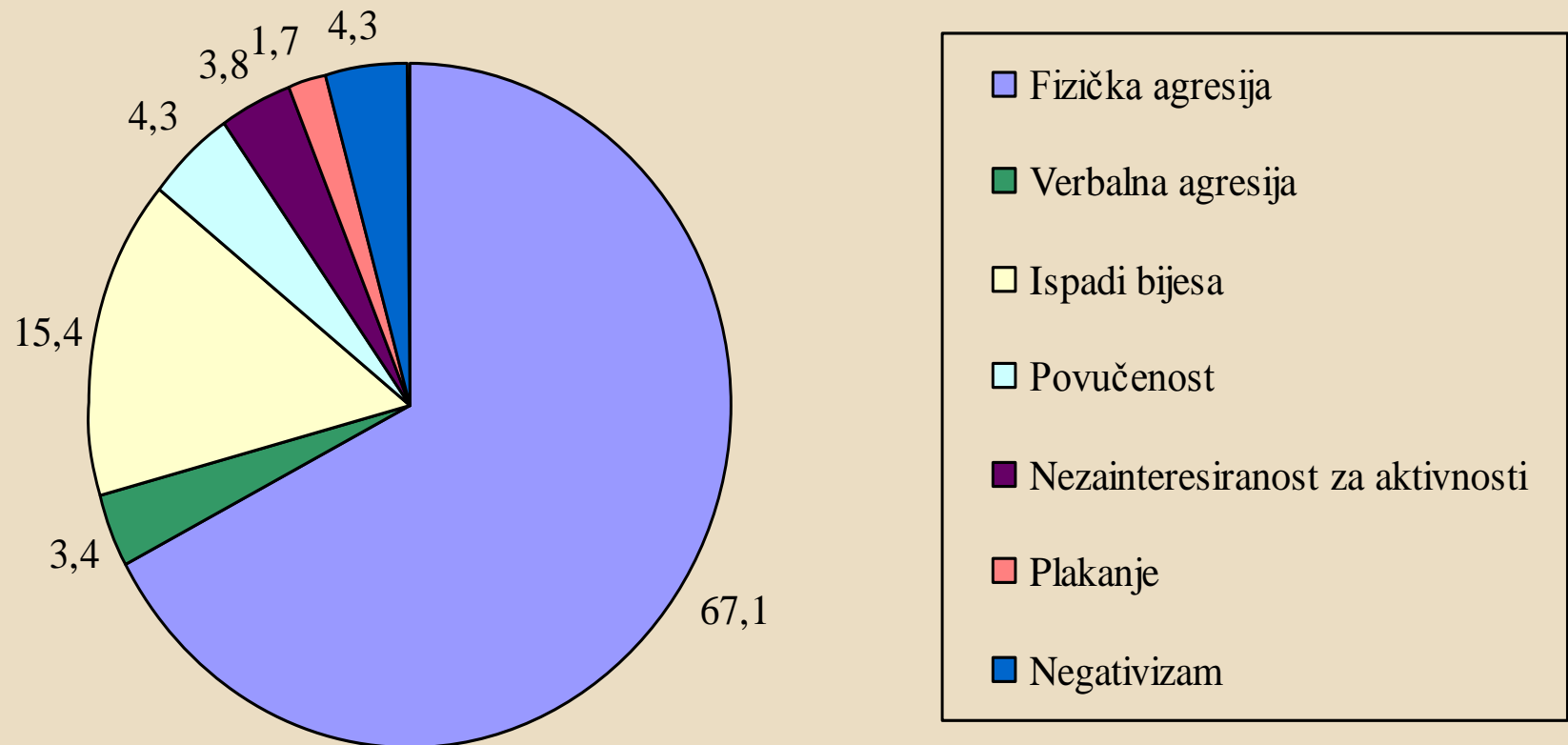
Metoda rada

- **Postupak:**
- Istraživanje je provedeno u Dječjem vrtiću Rijeka (Centri predškolskog odgoja Potok, Kvarner, Turnić, Zamet i Maestral) tijekom rujna pedagoške godine 2013./2014.

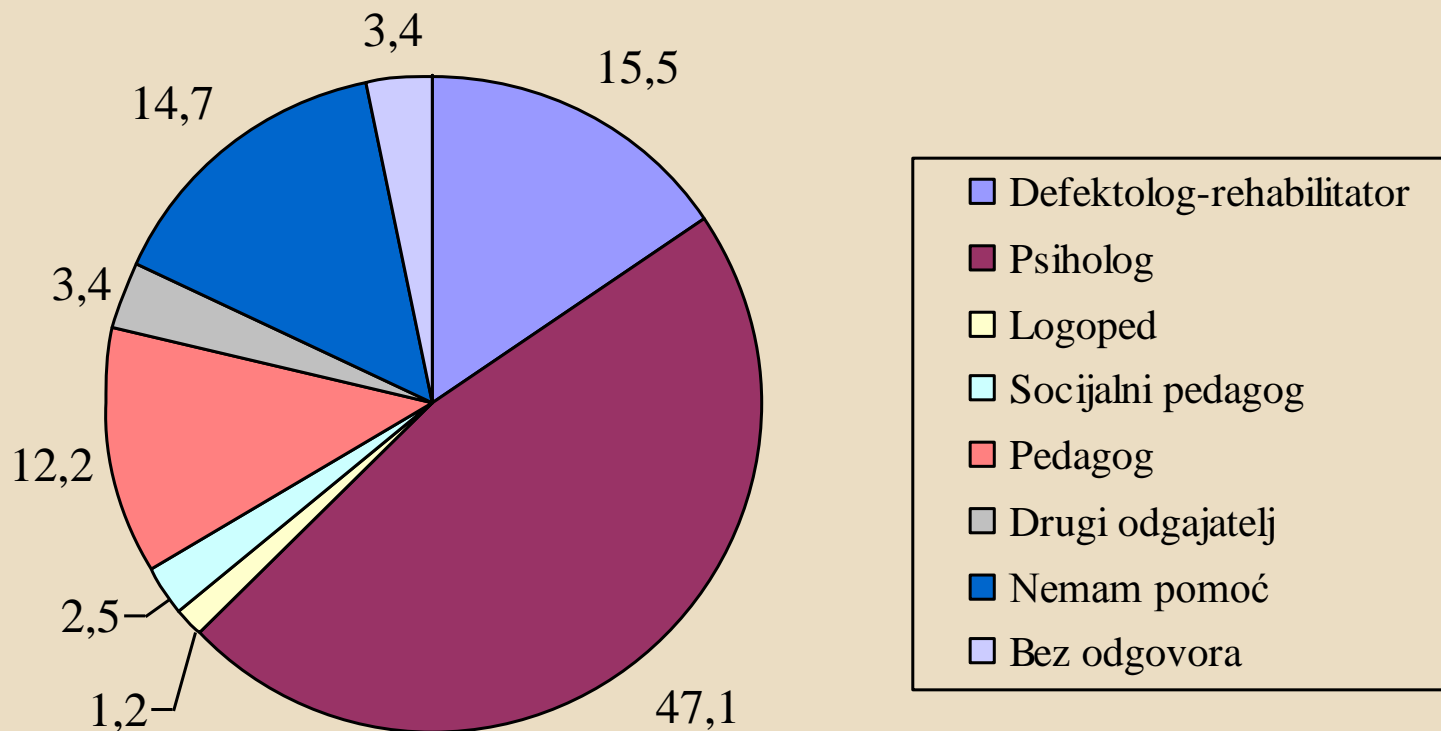
Distribucija odgajatelja s obzirom na iskustvo rada s djecom s nepoželjnim oblicima ponašanja

ISKUSTVO U RADU S DJECOM S NEPOŽELJNIM OBLICIMA PONAŠANJA	%	BROJ
DA	98,3	234
NE	1,7	4
UKUPNO	100	238

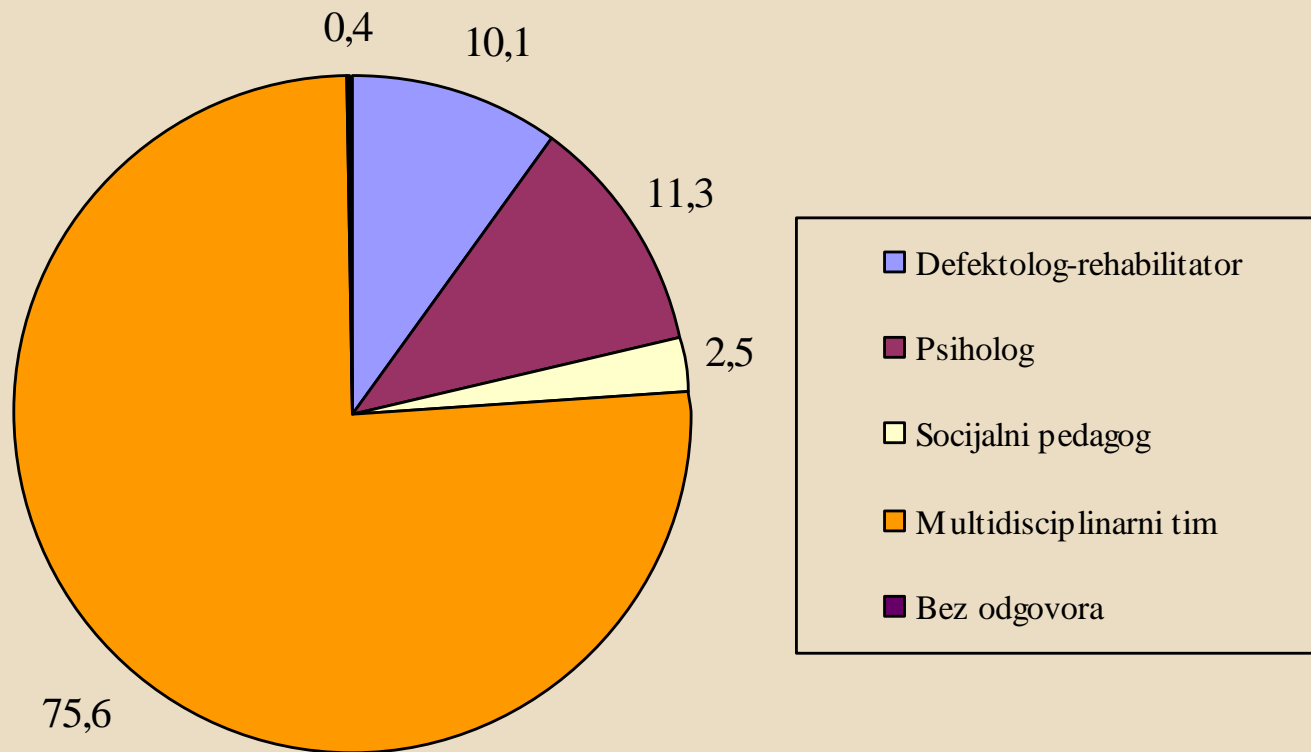
Opterećenost odgajatelja pojedinim ponašanjima

Pomoć člana stručnog tima u radu s djecom s nepoželjnim oblicima ponašanja

Mišljenje odgajatelja o struci bavljenja djecom s nepoželjnim oblicima ponašanja

Distribucija odgajatelja u odnosu na dodiplomsku edukaciju o radu s djecom s nepoželjnim oblicima ponašanja

DODIPLOMSKA EDUKACIJA	%	N
DA	25,2	60
NE	74,8	178
UKUPNO	100	238

Distribucija odgajatelja u odnosu na stručno usavršavanje na razini Centra i Dječjeg vrtića Rijeka

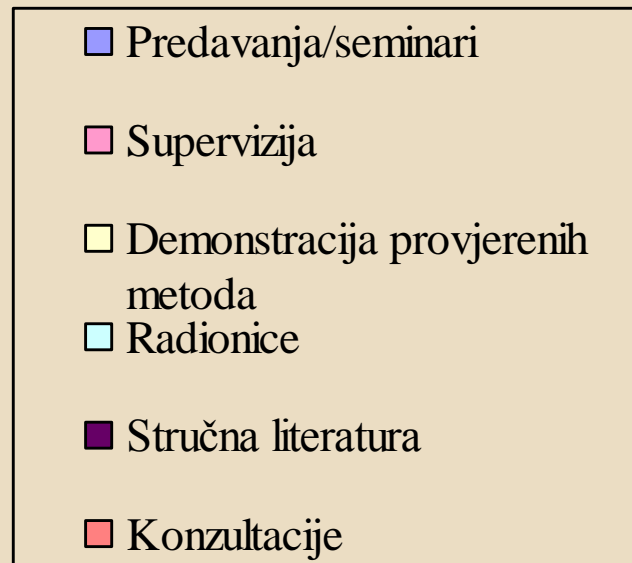
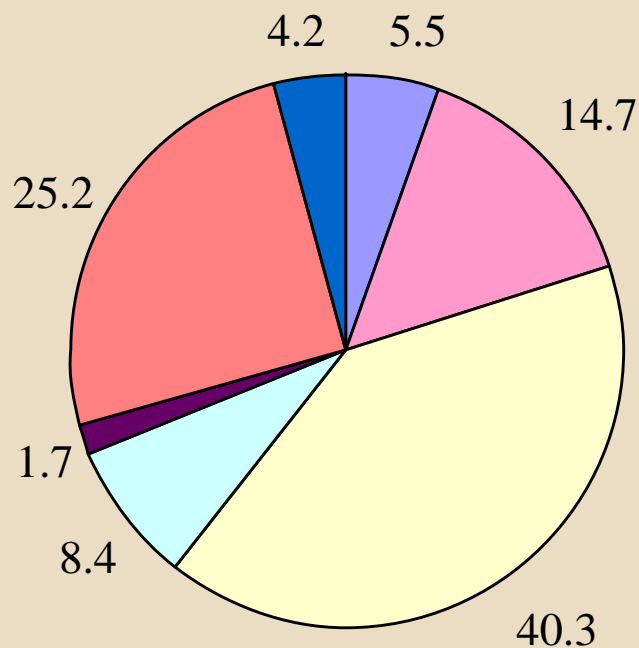
STRUČNO USAVRŠAVANJE_Centar	%	N
DA	61,3	146
NE	38,7	92
UKUPNO	100	238

STRUČNO USAVRŠAVANJE_DV	%	N
DA	59,7	142
NE	40,3	96
UKUPNO	100	238

Osnovni statistički pokazatelji korisnosti dodiplomske edukacije i stručnog usavršavanja

	N	M	SD	Raspon
Dodiplomska edukacija	60	3,97	0,58	2-5
Stručno usavršavanje_Centar	146	4,19	0,52	2-5
Stručno usavršavanje_DV Rijeka	142	4,08	0,61	1-5

Mišljenje odgajatelja o najkorisnijem obliku podrške u radu

Razlike u stavovima odgajatelja s obzirom na njihovu kronološku dob, stručnu spremu, iskustvo u radu s djecom s nepoželjnim oblicima ponašanja, dodiplomsku edukaciju i stručno usavršavanje

	DODIPLOMSKA EDUKACIJA					
	DA		NE			
	M	SD	M	SD	F	P
Faktor 1	30,83	6,89	41,53	8,43	4,73	0,031
Faktor 2	20,20	1,86	20,11	1,97	0,104	0,748

Faktor 1 – Stav prema radu s djecom u skupini

Faktor 2 – Stav prema načinu rada

Razlike u percipiranim potrebnim znanjima za rad i procjeni vlastitih znanja s obzirom na kronološku dob, stručnu spremu, iskustvo u radu s djecom s nepoželjnim oblicima ponašanja, dodiplomsku edukaciju i stručno usavršavanje odgajatelja

	KRONOLOŠKA DOB					
	Do 42		Od 43			
	M	SD	M	SD	F	P
Potrebna znanja	46,06	2,41	45,33	3,57	2,901	0,090
Znanja posjed	33,97	5,16	35,69	5,08	5,653	0,018

	STRUČNA SPREMA									
	1		2		3		4			
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	F	p
Potrebna znanja	45,91	3,18	45,82	2,77	45,88	2,85	46,43	1,91	0,348	0,790
Znanja posjed	34,59	4,77	34,15	6,43	33,29	5,47	40,46	6,17	5,457	0,001

	STRUČNO USAVRŠAVANJE_CENTAR					
	DA		NE			
	M	SD	M	SD	F	p
Potrebno znanje	45,77	2,94	45,61	3,24	0,134	0,715
Znanje posjed	36,02	5,22	33,05	5,36	16,097	0,000

	STRUČNO USAVRŠAVANJE_DV					
	DA		NE			
	M	SD	M	SD	F	p
Potrebno znanje	45,79	3,07	45,57	3,04	0,269	0,605
Znanje posjed	35,98	5,35	33,14	5,21	14,658	0,000

Doprinos prethodnog iskustva u radu, dodiplomske edukacije, stručnog usavršavanja na razini centra i dječjeg vrtića, stručne spreme, dobi i procjene vlastitih znanja o radu na stavove odgajatelja prema radu s djecom s nepoželjnim oblicima ponašanja

PREDIKTOR	Stav prema radu s djecom u skupini		Stav prema načinu rada	
	Beta	ΔR^2	Beta	ΔR^2
Iskustvo u radu	-.12		.01	
Dodiplomska edukacija	.13		-.01	
Stručno usavršavanje_Centar	-.12		.09	
Stručno usavršavanje_DV	.03		.01	
Stručna sprema	-.06		-.02	
Dob	.05	.02	.01	.01
Procjena znanja	-.30**	.10**	-.15	.03
R ²		.13		.04

**p<.01;*p<.05

Doprinos prethodnog iskustva u radu, dodiplomske edukacije, stručnog usavršavanja na razini centra i dječjeg vrtića, stručne spreme i dobi na mišljenje odgajatelja o potrebnim znanjima u radu i stupanj procjene vlastitih znanja

PREDIKTOR	Potrebno znanje		Procjena posjedovanja znanja	
	Beta	ΔR^2	Beta	ΔR^2
Iskustvo u radu	-.06		-.04	
Dodiplomska edukacija	.07		-.06	
Stručno usavršavanje_Centar	-.04		-.18*	
Stručno usavršavanje_DV	.01		-.16*	
Stručna sprema	.07		.15*	
Dob	-.14	.01	.15*	.13**
R²		.03		.15

**p<.01;*p<.05

Diskusija

- Zaposlenici često izlaze van granica opisa svog radnog mjesta
- Pitanje kvalitete edukacije samih psihologa
- *Glavna ograničenja:*
- Konstrukcija samog upitnika, motivacija sudionika, davanje socijalno poželjnih odgovora

Buduća istraživanja...

- Usmjeriti se na usavršavanje mjernih instrumenata
- Ispitivanje kvalitete suradnje odgajatelja i stručnih suradnika s roditeljima djece
- Ispitivanje znanja i osjećaja kompetentnosti roditelja djece s nepoželjnim oblicima ponašanja

Praktična primjena

- Daje uvid u važnost stručnih usavršavanja odgajatelja u području ove tematike te nužnost njihove kontinuirane provedbe

ZAKLJUČAK

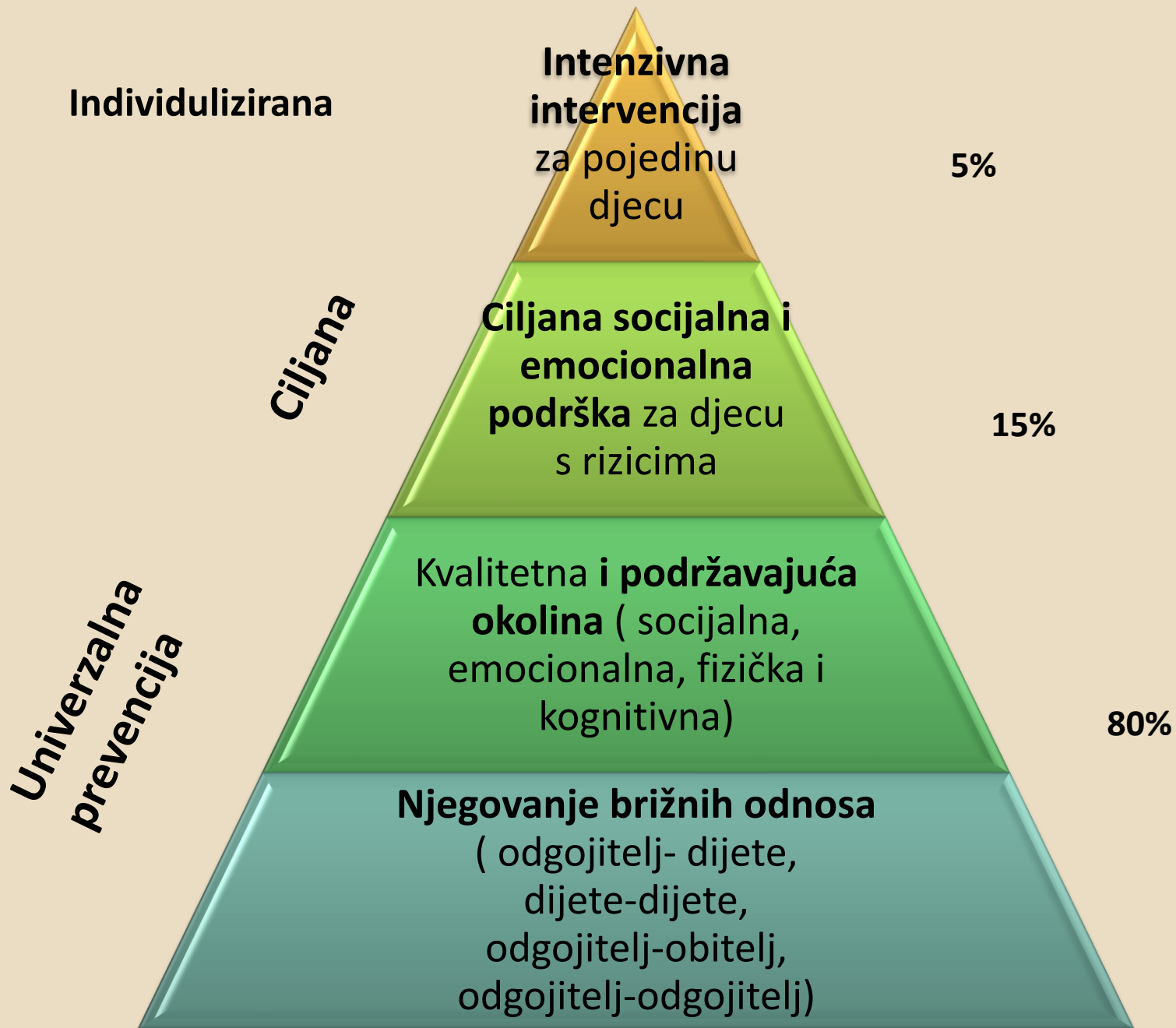
- Odgajatelji koji su tijekom svog obrazovanja imali kolegije o radu s djecom s nepoželjnim oblicima ponašanja imaju pozitivniji stav prema radu s djecom u skupini
- Odgajatelji do 43 godine starosti i oni s nižom stručnom spremom procjenjuju da posjeduju manje znanja potrebnih za rad s djecom s nepoželjnim oblicima ponašanja; odgajatelji koji su sudjelovali u nekom od oblika stručnog usavršavanja na razini Centra ili Dječjeg vrtića Rijeka procjenjuju da posjeduju više znanja od odgajatelja koji nisu sudjelovali u stručnim usavršavanjima

- Stupanj procjene posjedovanja znanja je značajan negativni prediktor stava prema radu s djecom u skupini
- Stručna usavršavanja na razini Centra i DV Rijeka te stručna sprema i dob su značajni prediktori stupnja procijenjenog znanja od strane odgajatelja

Praktični dio...

- Ciklus radionica “Pred izazovom nepoželjnih dječjih ponašanja” – cilj: edukacija odgajatelja
- Konzultacije s odgajateljima i savjetovanje odgajatelja u radu s djecom s nepoželjnim oblicima ponašanja i suočavanju sa stresom
- Uvođenje promjena u prostorni, vremenski i socijalni kontekst u skupinama u kojima djeca borave
- Rad na emocijama i samoregulaciji ponašanja djece individualno i u grupi (uvođenje programa za poticanje emocija i samoregulaciju ponašnja: Kornjača Tucker, Kutija puna osjećaja, tematske slikovnice...)

- Procjena djetetovog razvojnog statusa
- Individualni rad s djetetom
- Savjetovanje roditelja djeteta s nepoželjnim oblikom ponašanja
- Provođenje **funkcionalne procjene ponašanja** uz pomoć tablice: tablica konstruirana za internu upotrebu, prati se ponašanje u točno određenim dijelovima dana, mogući povodi i uzroci tog ponašanja kao i reakcije odgajatelja
- Izrada pozitivnog plana podrške

Ciklus radionica “Pred izazovom nepoželjnih dječjih ponašanja”

Ciklus od 8 radionica

- Prikaz primjera iz prakse – načini reagiranja odgajatelja u situacijama javljanja nepoželjnog oblika ponašanja
- Rad: individualno i u malim skupinama
- Poticana samorefleksija odgajatelja, vođenje dnevnika
- Upoznavanje s programima poticanja razvoja emocija i samoreguliranog ponašanja
- Nakon svake radionice odgajatelji su imali domaću zadaću, tj. primijeniti naučeno u svojoj skupini i to dokumentirati

Edukacija odgajatelja: upoznavanje s teorijskom podlogom

Rad u malim skupinama na praktičnim primjerima

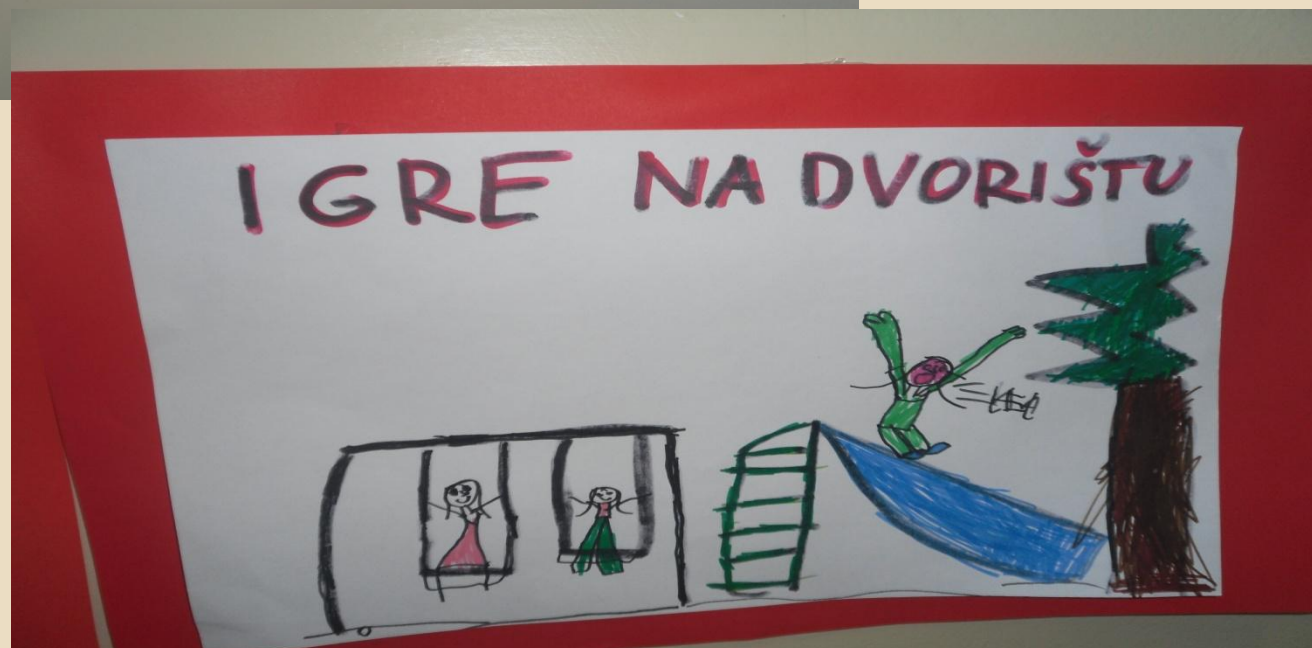

Rad u skupinama u kojima djeca
borave

Uvođenje promjena u vremenski kontekst

Rasporedi dnevnih aktivnosti su se pokazali značajnima u smanjenju vjerojatnosti javljanja nepoželjnih oblika ponašanja jer omogućuje djetetu da predvidi ono što slijedi

Raspored dnevnih aktivnosti za mlađu djecu sadržava fotografije na kojima su djece fotografirana u različitim dijelovima dana

Program razvoja samoreguliranog
ponašanja
“Kornjača Tucker”

Priča o kornjači Tucker: djeca su se upoznala s pričom, a u grupi je boravila plišana kornjača Tucker

Priča je izvješena na pano i djeci dostupna u svakom trenutku

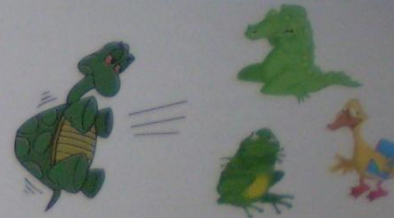
TUCKER JE SJAJNA KORNJAČA. VOLI SE
IGRATI S PRIJATELJIMA U VRTIČU
„MOKRO JEZERO“

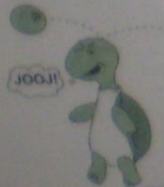
ALI PONEKAD SE DOGODE STVARI ZBOG
KOJIH JE TUCKER JAKO LJUT.

KADA SE TUCKER NALJUTI, NADJEŠĆE
BACA STVARI, UDARA I VIČE NA SVOJE
PRIJATELJE. KADA TO ČINI NJEGOVI SE
PRIJATELJI UZRUJAJU I NALJUTE.

TUCKER JE NAUČIO KAKO „MISLITI KAO
KORNJAČA“ KADA SE NALJUTI.

KORAK 1

ON MOŽE PRESTATI I ZADRŽATI SVOJE
RUKE, TIJELO I VIKANJE ZA SEBE!

KORAK 2

MOŽE SE ZAVUĆI U SVOJ OKLOP I 3
PUTA DUBOKO UDAHNUTI KAKO BI SE
SMIRIO.

KORAK 3

TADA TUCKER MOŽE RAZMISLITI O
NAČINU KAKO POPRAVITI STVARI.

KORAK 4

TUCKEROVI PRIJATELJI
SE

KRAJI!

Informiranje roditelja
Poticanje roditelja na suradnju

Promjene u prostornom kontekstu

- Promjene u prostornom kontekstu u vidu intervencije i prevencije **izrazito** nepoželjnih oblika ponašanja (nakon provedene funkcionalane procjene ponašanja)
- Dijete N.N. (5 god.): grize, štipa, udara, baca, ruši, ne uključuje se u aktivnosti, u većim skupinama djece javljaju se nepoželjni oblici ponašanja; dg.poremećaj razvoja govora i govornog jezika, elementi pervazivnog razvojnog poremećaja ?

Promjene u prostornom kontekstu

Uvođenje mekanog kutića
Pravila za pojedine centre

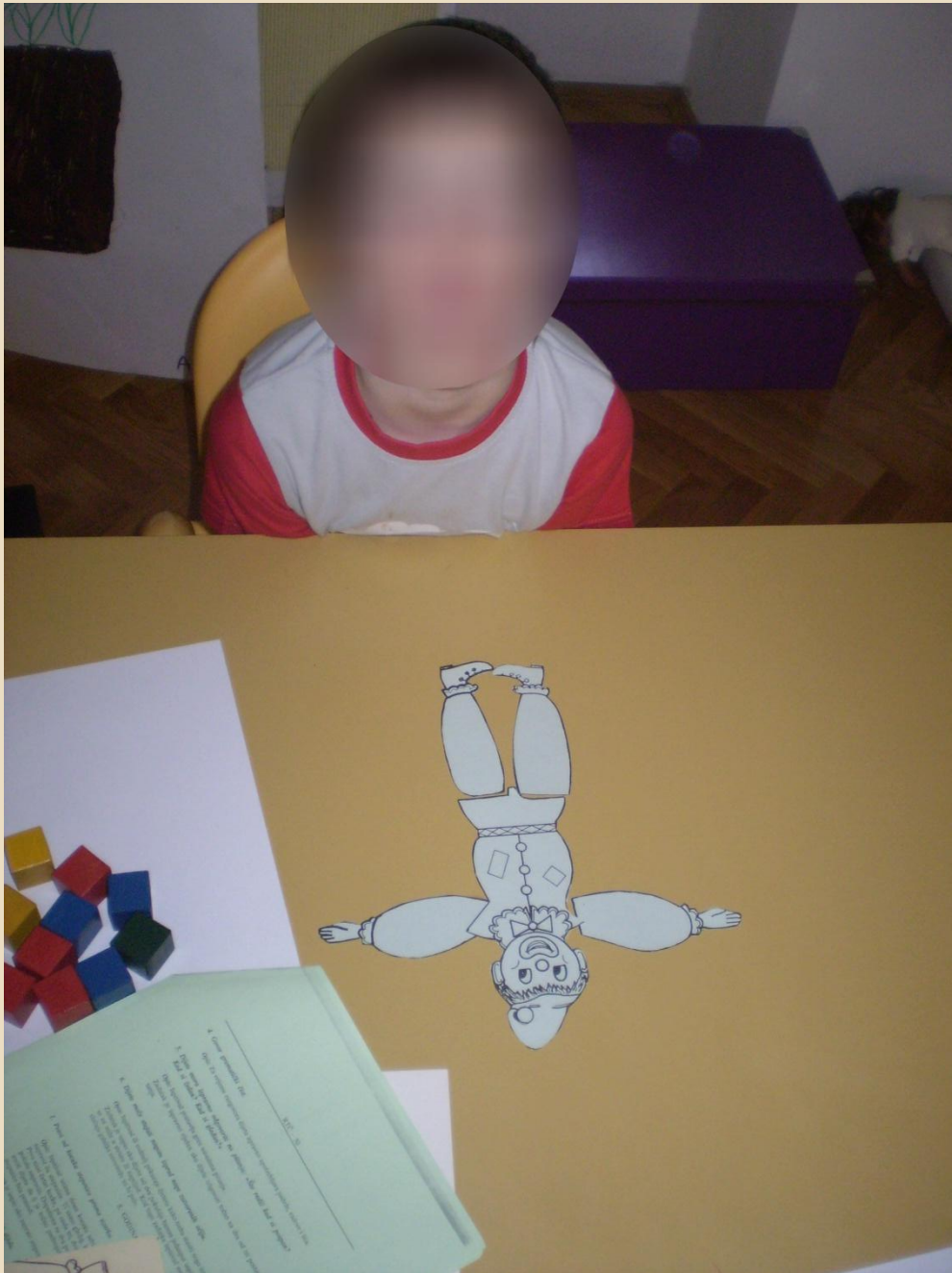

Svaki centar je popraćen fotografijom onoga što se u pojedinom centru radi, kao i tabelom kojom se prati broj djece u pojedinom centru

Individualni rad s djetetom

- Dječak M.M. (5 god.): ne uključuje se u aktivnosti, nedovoljno razvijen govor, nezainteresiranost, povlačenje, ignoriranje, negativizam, ispadi bijesa
- Individualni rad je uključivao:
- Procjenu razvojnog statusa djeteta
- Poticanje razvoja fine motorike
- Rad na emocijama
- Rad u maloj skupini (“uparivanje” s drugim djetetom)

Procjena razvojnog statusa djeteta

Pješčanik: kod djeteta je imao svrhu umirivanja nakon ispada bijesa

Rad na poticanju fine motorike
opažanjem djeteta u skupini uočeno da u svrhu umirivanja u rukama nosi
sitne predmete

Rad s Kutijom punom osjećaja

- Upoznavanje djeteta sa sadržajem kutije

Korištene tematske priče i maske emocija iz Kutije pune osjećaja

Imenovanje i razgovor o osjećajima preko tematskih priča

Rad u maloj skupini

“Uparivanje” djeteta s drugim djetetom iz skupine s kojim inače ne ulazi u kontakte

Poticanje suradnje i zajedničkog iznalaženja rješenja za “problemske situacije”

Hvala na pažnji

